

каже Оксана Романюк, директорка Інституту масової інформації [4]. Сьогодні комунікатори – це ті, кому довіряють, хто може заспокоїти, попередити та запобігти виникненню паніки. Журналістська праця нелегка через нестабільність редакцій, низьку заробітну плату, небезпечні умови роботи, але вона важлива і цінна.

На прикладі «Межівського меридіана» видно, як один головний редактор і декілька працівників докладають максимум зусиль, щоб зберегти свою справу: опановують нові технології, професійно зростають, працюючи під час цього в небезпечних умовах. І це має сенс: газета стала помітною, її читають тисячі людей в інтернеті, а відеорепортажі набирають сотні переглядів. Отже, це медіа справді потрібне і відіграє важливу роль у суспільстві. Водночас для подальшого розвитку журналістики, зокрема у прифронтових регіонах, необхідна і підтримка з боку суспільства. Коли журналісти відчуватимуть підтримку і повагу від людей, то їх відданість професії і стандартам журналістської етики будуть відповідними та лише зростатимуть.

### Список використаних джерел

1. Кадровий голод у медіа: українська журналістика ризикує перетворитися на аматорську. *Інститут масової інформації*. 21.01.2026. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/kadrovij-golod-v-media-ukrayinska-zhurnalistyka-ryzykuje-peretvorytysyana-amatorsku>
2. Регіональні медіа під час війни: від виживання до розвитку. *Національна спілка журналістів України*. 09.07.2025. URL: <https://nsju.org/novini/vid-vyklykiv-do-mozhlyvostej-shho-dopomozhe-regionalnym-media-proklasty-shlyah-do-stalogo-rozvytku/>
3. У Дніпропетровській області внаслідок влучання керованої авіаційної бомби російських військ знищена редакція газети «Межівський меридіан». *Укрінформ*. 30.03.2026. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/4107219-rosiani-znisilikabom-redakciu-gazeti-mezivskij-meridian-na-dnipropetrovsini.html>
4. Українська журналістика у часи війни: «захист права суспільства на правду». *Радіо Свобода*. 02.05.2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayinska-zhurnalistyka-u-chasy-viyny/33401382.html>

УДК 070:355.01(477.86-21)

*Лаврук Н. Ю., здобувачка вищої освіти;  
Василик Л. Є., доцент, завідувачка кафедри журналістики  
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

### ТРАНСФОРМАЦІЯ ЛОКАЛЬНИХ МЕДІА КОЛОМІЙЩИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ, АДАПТАЦІЇ, ПРАКТИКИ

*Анотація.* Досліджено трансформацію локальних медіа Коломійщини в умовах повномасштабної війни. Проаналізовано ключові виклики, адаптацію до них та редакційні практики: забезпечення стійкості, зміна контентних підходів і взаємодії з аудиторією. Окреслено роль медіа у підтримці соціальної згуртованості регіону. Визначено перспективи подальшого розвитку локального медіасередовища.

*Ключові слова: локальні медіа, трансформація медіа, воєнний стан, адаптація, редакційні практики, медійна стійкість.*

У сучасних умовах функціонування медіасфери, зумовлених повномасштабною російсько-українською війною, особливої ваги набувають локальні медіа як такі, що формують місцеву ідентичність, забезпечують комунікацію всередині спільнот і є інструментом соціальної мобілізації. У цьому контексті привертає увагу локальне медійне середовище Коломийщини. Системного узагальнення сучасного стану медійного простору регіону в умовах війни наразі бракує, що зумовлює актуальність нашої теми. Джерельну основу становлять наукові праці з проблематики регіональних медіа, дослідження у сфері журналістики та медіакомунікацій, матеріали локальних редакцій, а також результати власних інтерв'ю з редакторами й журналістами регіону. Вагоме місце посідають праці, присвячені регіональним медіа, змінам в умовах кризи та війни. Об'єктом дослідження є функціонування медіа під час воєнного стану, предметом – трансформаційні процеси в умовах кризових викликів. Завдання дослідження – виявити вплив війни на медіа краю, зокрема через інтерв'ювання редакторів, окреслити сучасні практики діяльності локальних редакцій, проблеми і стратегії адаптації до кризових умов, що загалом дає змогу комплексно оцінити трансформацію інформаційного простору регіону.

Зараз медіасередовище Коломийщини визначають газета «Вільний голос», телерадіокомпанія «НТК», радіостанція «Сяйво», а також інтернет-медіа «Інформатор Коломия», «Коломия сьогодні», «Дзеркало Коломий» та портал «Коломия». Такі медіа є складником громадянського суспільства, що формує колективні уявлення на локальному рівні. Пріоритетними функціями медіа є підтримання історичної пам'яті та культурно-етнічної своєрідності мешканців регіону, а також створення образу малої батьківщини. Редакції висвітлюють події локального рівня, враховують специфіку культури, соціальний та історичний досвід, взаємодію в межах територіальної спільноти, створюють умови для обміну інформацією між мешканцями та сприяють розв'язанню щоденних соціальних питань. Дослідники підкреслюють потенціал локальної журналістики: «Місцеві ЗМІ відіграють важливу роль у підтримці комунікації між громадянами та органами влади, що робить їх незамінними в часи військової агресії. Вони надають важливу локальну інформацію, висвітлюють актуальні питання на рівні громад і сприяють формуванню суспільної думки» [2, с. 48]. Отже, локальна журналістика – це унікальна цінність, оскільки її інформаційний продукт має винятковий характер на тлі всеукраїнських медіа.

Після початку воєнних дій аудиторії та редакції локальних медіа пережили значний стрес. Нові воєнні реалії стали непростим викликом з перших днів російського повномасштабного вторгнення. Регіональні медіа узяли на себе роль інформаційних джерел для власних громад, намагаючись відтворити максимально повну картину подій у регіоні, державі та світі. На мережевих медіа зросла кількість переглядів, адже кожен моніторив новини, намагався тримати «руку на пульсі». До того ж, як помічає А. Бистров, український медіапростір опинився в центрі не лише конвенційної, а й гібридної війни. Журналістика стала сферою когнітивного

та інформаційного протистояння, адже медіа змушені були посилити роль бар'єра проти численних дезінформаційних атак, стати засобом консолідації громадян та фіксатором воєнних злочинів РФ [1], а це забезпечує вже не просто інформування населення, а й «гарантує збереження національної пам'яті про перебіг російсько-української війни» [7, с. 113]. Війна також обумовила нову конфігурацію медіа-ринку, де регіональні медіа трансформувалися, активніше використовуючи інтернет-комунікації та соцмережі [4], традиційний ритм новин значно пришвидшився та перейшов на соціальні платформи. В умовах війни зріс запит аудиторії на якісний контент, тож у регіональній журналістиці зникла «джинса» [3]. Ці риси позначилися і на медіа Коломийщини: оперативне інформування, консолідація громади, достовірність контенту.

Водночас локальні медіа зіткнулися з проблемами. Економічна скрута та складні умови роботи у воєнний час поставили під загрозу стабільність і незалежність редакцій. Щодо фінансової стійкості, то криза перестала бути тимчасовою та перетворилася на тривалий, структурний стан, що визначає щоденну роботу медіа; війна зробила кризу фоновим станом, вимагаючи від журналістів зміни підходів до висвітлення подій [1]. «Повномасштабна війна в Україні стала трагічним каталізатором глибокої трансформації медіасистеми, що потребує фундаментального переосмислення ключових теоретичних понять (...) класичні концепції кризи, розроблені для мирного часу, є непридатними для аналізу реалій, у яких опинились українські медіа. Поняття „криза” трансформувалося з окремої події в перманентне, тотальне та гібридне середовище існування. Це полікриза, що поєднує екзистенційні загрози фізичній безпеці, когнітивні загрози в інформаційній війні, нормативні загрози через регуляторний тиск і внутрішні загрози ресурсного та психологічного виснаження... На зміну поняттю „стабільність” приходять концепція „адаптивної стійкості”, яка визначається не незмінністю, а здатністю до гнучкості, трансформації та навчання. Ключовими її компонентами є операційна гнучкість, фінансова диверсифікація і психологічна стійкість працівників редакції» [1, с. 212–213].

Власне, така полікриза торкнулася й медіа Коломийщини, адже у нових умовах інформаційний простір регіону переживає як загальнонаціональні, так і регіональні трансформації. Криза почалася з перших днів вторгнення. Через війну та її наслідки перестало працювати інтернет-видання «ГЛУЗД». Інші медіа шукають шляхи адаптації. У газети «Вільний голос», одного з найстаріших друкованих видань Коломийщини, практично пропали рекламні надходження. З початком війни невеликий ринок локальної реклами майже зупинився. І хоч зараз він поступово відновлюється, доходи редакцій мінімальні. Органи влади не збільшують бюджети для медіа на висвітлення діяльності, адже криза торкнулася й місцевих фінансів. Немає системної державної підтримки, а поодинокі програми покривають незначний відсоток локальної журналістики. Міжнародні ж дотації переважно спрямовуються на допомогу або прифронтовим, або переміщеним редакціям. Тож війна виявилася значним випробуванням для невеликих редакцій. Зважаючи на обмежені ресурси та низьку прибутковість, їм стало набагато складніше працювати. Як підкреслюють дослідники локальної журналістики, «війна значно ускладнила можливість створення стійких бізнес-моделей для медіа, які працюють в умовах

економічної невизначеності» [6]. Приміром, зараз газета «Вільний голос» втратила останнього рекламодавця. У штаті залишилася фактично одна людина. Газета зменшила регулярність виходу – двічі-тричі на місяць, редакція сама займається розповсюдженням, третій рік працюючи без «Укрпошти». Телерадіокомпанія «НТК» шукає монетизацію на YouTube і Facebook, але теж вважає, що це *«стратегічно це не ті кошти, які можуть повністю утримувати телеканал»*. Щодо практик економічної адаптації, то на початку війни багато переселенців відкривали бізнес, починали рекламуватися, щоб заявити про себе в новому місті, – для редакцій це стало способом фінансових надходжень. «Інформатор Коломия» знайшов креативний формат співпраці з бізнесом – почав готувати для кінотеатру рецензії на фільми. Радіо «Сяйво» бере участь у грантових проєктах.

Війна позначилася й на контент-концепції. Так, «Сяйво» змінило структуру ефіру, підсилюючи новинні блоки й одночасно створюючи програми, що допомагають людям тримати резистентність і моральний баланс під час тривожних подій. Завдяки прямим включенням, оперативним оновленням і пізнавальному контенту воно є одним із найшвидших каналів передачі інформації, забезпечуючи безперервний зв'язок із громадою незалежно від ситуації. У перші дні війни радіо звучало буквально всюди – у магазинах, на базарі, на вулицях, виходило в ефір навіть уночі.

Телерадіокомпанія «НТК» вихід першого випуску новин з початком вторгнення перенесла із традиційних 19:00 на 15:00, бо *«чекати вечора стало неможливо. Люди потребували інформації одразу»*. З часом життя почало повертатися до звичного ритму, однак формат роботи «перші новини о 15:00 + вечірні доповнення» збережений і досі. Журналісти змушені консультуватися з юристами, військовими та правоохоронними органами, а інколи й відкладати матеріали, щоб не нашкодити безпеці. Телерадіокомпанія переглянула формат передач і відмовилася від розважальних блоків на користь інформаційних, аналітичних матеріалів. На «НТК» з'явилося більше внутрішнього контролю: журналісти ретельніше підбирають кадри, заблюрюють чутливі моменти, оцінюють, як загалом звучить історія людини. Війна загострила морально-етичну чутливість. Редакція для YouTube і Facebook почала освоювати нові формати – короткі динамічні відео до трьох хвилин.

Газета «Вільний голос» стала своєрідним літописом громади, доводячи, що особлива роль друкованої журналістики полягає у її документальній функції. З газетних шпальт практично зникли розважальні рубрики, поступившись «воєнній хроніці», матеріалам про історії військових, волонтерів та родини загиблих, про зниклих безвісти, про проблеми внутрішньо переміщених осіб. Головна редакторка Валентина Близнюк переконана, що *«кожен номер – це фактично воєнна хроніка нашого міста»*. На відміну від швидкоплинних новин у соціальних мережах, газетні матеріали стають частиною історичної пам'яті громади. *«Інтернет для всіх, а газета – для обраних»*, – зауважує вона, пояснюючи, що друковане слово має більшу вагу та іншу тривалість життя: *«Саме за такими газетами колись писатимуть історію громади. Матері та дружини загиблих зберігають номери в сімейних архівах, щоб діти могли прочитати про своїх батьків-героїв»*. Підшивки номерів – це своєрідний архів місцевої історії, до якого звертаються як мешканці міста, так і люди, які виїхали за кордон.

Після початку повномасштабного вторгнення змінився й сам характер роботи редакції. Колектив адаптувався до виходу під час тривалих відключень електроенергії і навчився *«робити газету без інтернету, електрики. Підлаштовувалися під відключення електроенергії. Доводилося прокидатися о третій годині, завершувати верстку і відправляти номер у друк. Це був новий і дуже непростий досвід»*. Попри виклики, газетярі намагаються зберігати наклад і підтримувати контакт із читачами, адже саме передплатники є основою існування видання. Тираж приблизно 1 500 примірників свідчить про невелику, але сталу аудиторію навіть у складний час.

Онлайн-видання «Інформатор Коломия» має інший досвід – його робота одразу сформувалася в умовах війни. Це медіа почало свою історію за тиждень до повномасштабного вторгнення і працює п'ятий рік. Редакції складно порівнювати «до» і «після», адже стрічка новин фактично формувалася вже в умовах воєнного стану. По суті, їм з перших днів довелося працювати в ритмі війни. Одразу змінилися пріоритети, частина планів втратила актуальність. Негативної інформації достатньо з різних джерел, тому редакція намагається подавати не лише чутливі теми, а й матеріали, які підтримують, надихають, показують світлі сторони життя.

Радіостанція «Сяйво» у перші місяці повномасштабного вторгнення відмовилася від розважального формату та збільшила в ефірі кількість новин. У перші дні ефір практично повністю складався з новин і оперативних повідомлень, *«навіть виходили уночі, особливо в перші дні вторгнення, адже потік інформації був дуже великий і її потрібно було швидко доносити до слухачів»*. Журналісти започаткували цикл художніх радіоновел «Янголи міста», у якому розповідають історії волонтерів. Такі проєкти допомагають підтримувати резистентність, моральний дух слухачів.

Дослідники спостерегли, що «регіональні медіа, попри значні виклики, успішно адаптовуються до нових реалій, перетворившись із локальних новин на невід'ємний елемент національної безпеки та інформаційної оборони» [5, с. 285]. Власне, медіа Коломийщини підтверджують цю тезу. Регіональна журналістика змогла гідно відреагувати на воєнну агресію з боку Росії. Редакції адаптувалися до нової реальності: змінили тематику публікацій, час виходу в ефір програм, започаткували нові проєкти тощо. В усіх редакціях відзначили суттєві зміни у роботі їх медіа після початку повномасштабної війни, особливо щодо формату та часу поширення новин. Зараз медіа орієнтуються на потреби місцевої спільноти, організовують громадянський діалог, забезпечують свободу висловлювань і дотримуються етичних стандартів подання інформації. Однак локальна журналістика перетворилася в переважно малоприбуткову діяльність. Редакції зіткнулися з фінансовою кризою, що особливо ускладнило вихід друкованої преси. Редактори організовують роботу в умовах кризового менеджменту, по можливості шукаючи резистентності та редакційної стійкості. Проте аналіз ситуації спонукає до висновку, що державні інституції мали б підтримати локальний медіасектор, фінансова допомога має набути комплексного характеру та бути спрямованою на посилення адаптивної стійкості регіональної журналістики у складних воєнних умовах.

## Список використаних джерел

1. Бистров А. Трансформація поняття «криза» для медіа в умовах війни Росії проти України. *Синопсис: текст, контекст, медіа*. 2025. № 31(3). С. 208–214.
2. Гончаренко Є. Проблеми розвитку регіональних ЗМІ в умовах війни в Україні. *Політичні інститути та процеси*. 2024. № 4. С. 43–50.
3. Матвієнків С., Головчук Ю. Трансформація регіональних медіа в умовах воєнного стану. Трансформація українського суспільства в цифрову еру: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 23 березня 2023 р.). Одеса: Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.», 2023. С. 82–84.
4. Матвієнків С. Регіональні медіа: дефініція поняття та особливості функціонування в умовах російсько-української війни 2022 р. *Історичні, політичні, культурно-освітні, релігійні, економічні та правові аспекти*. Рига, Латвія: «Baltija Publishing», 2022. С. 992–999.
5. Мітчук О. А., Матвійчук А. В. Функціональні характеристики регіональних медіа під час війни (на прикладі Рівненської області). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2025. Т. 36(75), № 4, ч. 2. С. 281–286.
6. Потреби регіональних редакцій 2024 р.: дослідження ІМІ. *Інститут масової інформації*. 23.04.2024. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/potreby-regionalnyh-redaktsij-2024-roku-doslidzhennya-imi-i60868> (дата звернення 17.04.2026).
7. Смола Л. Є., Левчук О. М. Досвід українських редакцій в адаптуванні медіа до кризи. *Технологія і техніка друкарства*. 2023. № 4(82). С. 108–116.

УДК 351.86:004.056”2022/2026”

Мазурик В. С.,  
представник Національної ради України у Вінницькій області

### БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ (2022–2026)

**Анотація.** Досліджено безпекові виклики в інформаційному середовищі Вінниччини протягом 2022–2026 рр. Проаналізовано структуру регіонального медіа-простору, інфраструктурні та кадрові втрати внаслідок російської агресії. Висвітлено ризики, зумовлені прикордонним статусом області та впливом транскордонного мовлення. Особливу увагу приділено загрозам дезінформації через стрімку диверсифікацію медіаспоживання (соцмережі, телеграм-канали). Обґрунтовано пріоритетність захисту інфопростору та підвищення медіаграмотності громадян.

**Ключові слова:** інформаційна безпека, Вінницька область, медіапростір, прикордонні території, дезінформація, телеграм-канали, медіаграмотність.

**Постановка проблеми.** Інформаційний простір значною мірою вибудовує фундамент довіри, який вкрай важливий для повноцінного функціонування суспільства. У сучасних умовах він являє собою не лише сукупність новин, а, що більш показово, є своєрідним індикатором стійкості держави і суспільної зрілості.